

26.9.2008

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEKEMISEEN TARKOITETTU STRATEGIATYÖKALU KUNNILLE

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhteiskunnan tärkein tehtävä.

Suomi on sitoutunut sekä kansallisessa lainsäädännössään että kansainvälisissä sopimuksissa ryhtyvänsä kaikkiin tarpeellisiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin lasten hyvinvoinnin takaamiseksi (Mm. Yleissopimus lapsen oikeuksista, 3. art.). Suomen perustuslaissa on kiinnitetty erityistä huomiota lasten perusoikeuksiin ja heidän hyvinvointinsa edistämiseen (6 §, 16 § ja 19 §). Kuntalain mukaan kunnan päätehtävä on kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen alueellaan (1 §). Parasta olisikin, että kunnissa tehtäisiin **kansalaisen hyvinvointisuunnitelma**, jossa lasten ja nuorten hyvinvointi olisi yksi – sen tärkein osa. Lasten ja nuorten hyvinvointi kytkeytyy suoraan perheiden hyvinvointiin.

Uuden lastensuojelulain mukaan **kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä** (7 §). Opetuslainsäädäntö (mukaan lukien opetussuunnitelmat) edellyttää, että opetuksen on edistettävä oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Sekä lastensuojelulaissa että kansanterveyslaissa nousee monessa kohdin esiin lasten ja nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen. Nuorisolaki velvoittaa kunnat nuorten kuulemiseen heitä koskeissa asioissa. Nuorisolaissa on säädetty myös valtakunnallisesta lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmasta, joka antaa hyvän pohjan hyvinvointisuunnitelman laatimiselle.

Poikkihallinnollinen yhteistyö on avain vaikuttavaan ja tehokkaaseen hyvinvointityöhön.

Käytännössä lasten ja nuorten hyvinvointityö on edelleen hyvin pirstaloitunutta, vaikka sosiaali-, terveys- ja sivistyssektorin lainsäädäntö velvoittaaakin viranomaiset keskinäiseen yhteistyöhön. Kaikkien toimijoiden – niin julkisen kuin yksityisenkin – suunnitelmallisella yhteistyöllä voidaan parantaa merkittävästi toiminnan **vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta**. Poikkihallinnollinen työskentelykulttuuri edellyttää uudenlaista ja ennakkoluulotonta ajattelu- ja toimintatapaa. Yhteistoiminnan on oltava suunnitelmallista.

Lähtökohtana tulee olla **elämänkaariajattelu**: lapsen kehitystä tuetaan jo sikiövaiheesta alkaen aikuisuuteen asti. Yhteiskunnan eri toimijoiden tulee tehdä saumatonta yhteistyötä ja **ennaltaehkäistävä** tehokkaasti ongelmien syntymistä sekä edistettävä hyvinvointia.

Uusi lastensuojelulaki edellyttää, että kunnan tai useamman **kunnan** yhdessä on **laadittava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma** (LSL 12 §). Suunnitelma on hyväksyttävä valtuustossa (viimeistään vuoden 2009 aikana) ja tarkistettava vähintään kerran neljässä vuodessa. Hyvinvointisuunnitelma on otettava huomioon joka vuosi laadittaessa kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa.

Itä-Suomen lääninhallitus on tehnyt poikkihallinnollisena yhteistyönä – kahdeksan eri ministeriön alainen – **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman strategiatyökalun**, joka on tarkoitettu kuntien avuksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekemiseen. Työkalu on kaikkien käytävissä. Sitä voi vapaasti muokata omaan käyttöön sopivaksi.

Strategiatyökalu on ladattavissa Itä-Suomen lääninhallituksen nettisivuilla: etusivulla <http://www.laaninhallitus.fi/ita> ja pysyvästi <http://www.laaninhallitus.fi/ita/suomi/strategiatyokalu>
Strategiatyökalun taulukossa on jokaisella toimijalla oma värinsä, tämän vuoksi työkalu toimii parhaiten **väritulosteena** tai **-kopiona**.

Itä-Suomen lääninhallitus toivoo, että läänimme kaikkiin kuntiin saadaan **tehokas ja vaikuttava** lasten ja nuorten hyvinvointistrategia. Hyvinvointityössä...

KAIKKIA TARVITAAN – KAIKKI OVAT TÄRKEITÄ.

	<p>SOSIAALI JA TERVEYS</p>	<p>SIVISTYS OPETUS, NUORISO, LIIKUNTA, KIRJASTO, KULTTUURI</p>	<p>LIIKENNE YMPÄRISTÖ JA LUONTO MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS</p>	<p>POLIISI PELASTUS</p>	<p>KILPAILU JA KULUTTAJA ELINKEINOELÄMÄ KOLMAS SEKTORI KODIT/ KANSALAISET</p>
<p>LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIIN VAIKUTTAVAT KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT</p>	<p>LASTENSUOJELULAIN 12 § MUKAINEN SUUNNITELMA ON LAADITTU</p> <p><u>ENNALTAEHKÄISY JA VARHAINEN TUUKI:</u> -VANHEMPIA JA HUOLTAJIA TUETAAN HEIDÄN KASVATUSTEHTÄVÄSSÄÄN JA TARJOTAAN TARPEELLISTA APUA JA TUKEA RIITTÄVÄN VARHAIN. - LAPSILLE JA NUORILLE ON TARJOLLA VARHAISEN TUEN PALVELUJA JA TOIMINTAPOJIA ERITYISESTI SIIRTYMÄVAIHEISSA</p> <p>SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN EHEÄ KOKONAISUUS, JOSSA PERUSPALVELUT TUKEVAT LASTEN JA NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINTIA</p> <p><u>KUNNASSA ON TARJOLLA PALVELUJA ERITYISEN TUEN TARPEESTA OLEVILLE LAPSILLE JA NUORILLE:</u> LASTEN JA NUORTEN MIELENTERVEYSPALVELUT, PÄIHDEPALVELUT, KRIISIPALVELUT, OPPILASHUOLTO</p> <p>LASTENSUOJELUN TOIMINTATAVAT, RESURSSIT JA KEHITTÄMINEN ON TURVATTU</p>	<p><u>KUNNAN JA KOULUN OPETUSSUUNNITELMA TUKEE JA EDISTÄÄ LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA.</u> • <u>KRIISISUUNNITELMA</u> (KIUSAAMINEN, PÄIHTEET JNE.) • KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ • OPETUKSEN TUUKI • OPPILASHUOLTO • KERHOTOIMINTA • ERITYISOPETUS • MAAHANMUUTTAJAT • OPPILAAN JA OPINTOJEN OHJAUS • "IHMISENÄ KASVAMINEN" • "OSALLISTUVA KANSALAISSUUS JA YRITTÄJYYS" • "VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ KEHIT." • "TURVALLISUUS JA LIIKENNE"</p> <p>NUORTEN OSALLISUUS JA KUULEMINEN • NUORTEN KASVU- JA ELINOLOJEN PARANTAMINEN • SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN • MUUT NUORISOLAIN 7 § TEHTÄVÄT</p> <p><u>TOIMIVIEN LIKKUMISYMPÄRISTÖJEN JA LÄHILIIKUNTA-PAIKKOJEN SEKÄ TERVEYTTÄ EDISTÄVIEN LIKUNTAPALVELUJEN TARJOAMINEN • LIIKUNTAHARRASTUSTEN TUKEMINEN LIKUNTAPAIKKOJEN MAKSUTTOMUUEDELLA TAI EDULLISILLA KÄYTTÖMAKSUIILLA</u></p> <p>TUETAAN LASTEN JA NUORTEN LUKEMISHARRASTUSTA JA KIRJASTON KÄYTTÖÄ • TARJOTAAN LAPSILLE JA NUORILLE SUUNNATTUJA PALVELUJA JA MARKKINOIDAAN NIITÄ • KIRJASTON PALVELUT TEHDÄÄN TUTUKSI PÄIVÄHOIDOSSA, OPETUSTOIMESSA JA VAPAA-AJAN TOIMINNASSA</p> <p>JOKAISEN TULEE PÄÄSTÄ OSALLISEKSI YHTEISESTÄ KULTTUURIPERINNÖSTÄ, TUTUSTUA TAITEESEEN JA KOKEILLA TAITEEN ILMAISUMUOTOJA.</p> <p>3. SEKTORIN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TURVAAMINEN</p>	<p>LIIKENNETURVALLISUUS-SUUNNITELMA, JOSSA KASVATUS-, VALISTUS- JA TIEDOTUSOSIO</p> <p>0-6-VUOTIAAT: VANHEMMILLE TIETOA LASTENTURVAVÄLINEISTÄ JA TURVALLISESTA LIIKKUMISESTA</p> <p>7-15-VUOTIAAT (ED. LIS.): HUOMIOIDAAN KOULULAIKULJETUSTEN TURVALLISUUS</p> <p>16-20-VUOTIAAT (ED. LIS.): TUETAAN TURVALLISTA LIKKUMISTA EDULLISILLA LIPPUTUOTTEILLA JA RIITÄVÄLLÄ JULKISEN LIIKENTEEN VUOROTARJONNALLA</p> <p>KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ EDISTÄVÄN KASVATUKSEN TUKEMINEN</p> <p>YHDYSKUNTASUUNNITELUSSA HUOMIOIDAAN LAPSET JA NUORET</p>	<p>ENNALTAEHKÄISY JA VARHAINEN PUUTTUMINEN - LÄHIPOLIISI - LAILLISUUSKASVATUS - SOVITTELU</p> <p>PAIKALLISEN TURVALLISUUSSUUNNITELUN EDISTÄMINEN - KUNTAKOHTAISET - KYLÄKOHTAISET</p> <p>TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN - TURVALLISUUSRISKIEN ARVIOINTI - VALISTUS JA NEUVONTA PÄIVÄKODEISSA JA KOULUISSA - KUMPPANUUS-SOPIMUKSET - TURVALLISUUSKAMPANJAT - PELASTUSSUUNNITELMAT</p>	<p>KOULUSSA TULEE NOSTAA Keskustelunaiheiksi: - TALOUSKASVATUS - YMPÄRISTÖKASVATUS - MEDIKASVATUS</p> <p>KEHITETÄÄN JA TUETAAN LAPSILÄHTÖISTÄ TOIMINTAA – KUNNAN VIRANOMAISTOIMIJA JA KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJA TEKEVÄT SAUMATONTA YHTEISTYÖTÄ KESKENÄÄN</p> <p>TUETAAN KANSALAISTEN OSALLISTUMISTA JA KUULEMISTA</p> <p>KEHITETÄÄN OSALLISTUMISJÄRJESTELMIEN KATTAVUUTTA JA KANSALAISLÄHTÖISYYTTÄ</p> <p>"KOKO KYLÄ KASVATAA" -PERIAATE</p>
<p>KUMPPANUUDET</p>	<p>KAIKKI KUNNAN SEKTORIT KESKENÄÄN + ALUEHALLINTO + KESKUSHALLINTO + KANSALAIJSÄRJESTÖT >> KIRJATAAN, MITEN YHTEISTYÖTÄ TEHDÄÄN.</p>				
<p>RESURSSIT</p>	<p>HUOLEHDITAAN, ETTÄ KUNNASSA VARMISTETAAN SOSIAALI- JA TERVEYSALAN RIITTÄVÄ JA KOULUTETTU HENKILÖSTÖ</p>	<p>TAATAAN RESURSSIT OPPILASHUOLLON, OHJAUKSEN, TUUKIOPETUKSEN JA ERITYISOPETUKSEN TARPEILLE TAATAAN RIITTÄVÄ AMMATTITAITOINEN HENKILÖSTÖ JA TOIMITILAT</p>	<p>TAATAAN RESURSSIT LIIKENNETURVALLISUUS-SUUNNITELMAN TOIMENPITEISIIN JA NUORTEN EDULLISIIN LIPPUTUOTTEISIIN</p>	<p>HYÖDYNNETÄÄN PAIKALLISEN TURVALLISUUSSUUNNITELUN VIRANOMAISYHTEISTYÖTÄ</p>	
<p>HYVINVOINNIN SEURANTA JA MITTARIT</p>	<p>STAKESIN MITTARIT: SOTKANET (STAKES > 1.1.2009 TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS) STAKESIN KOULUTERVEYSKYSELY (ITÄ-SUOMEN LÄÄNISSÄ PARILLISINA VUOSINA) KOULUPUDOKKAIDEN MÄÄRÄ/OPINTOJEN KESKEYTTÄNEIDEN MÄÄRÄ KUNNASSA NUORTEN TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ</p>				
<p>PROSESSI</p>	<p> <u>KUNNANHALLITUS NIMEÄÄ LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TEKEMISEEN YHDEN TAI USEAMMAN KUNNAN YHTEISEN OHJAUSRYHMÄN, JOSSA OVAT EDUSTETTUINA KAIKKI TOIMIVALTAISET TAHOT. OHJAUSRYHMÄ VOI NIMETÄ HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEALUEILLE ASIANTUNTIJARYHMIÄ. HYVINVOINTITOIMINNAN TEHOA JA VAIKUTTAVUUTTA SEURATAAN – JÄRJESTELMÄN TULEE OLLA JOUSTAVA JA REAGINTIHERKKÄ. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA HYVÄKSYTÄÄN KUNNAN VALTUUSTOSSA. VALTUUSTOLLE RAPORTOIDAAN TULOXSISTA JA TOIMINNASTA VUOSITTAIN. KAIKESSA KUNNALLISESSA PÄÄTÖKSENTEOSSA ARVIOIDAAN PÄÄTÖSTEN LAPSIVAIKUTUKSET.</u></p>				